

Nádraží

Když nádraží v sedmdesátých letech 19. století vzniklo, stálo stranou města v nezastavěné oblasti mezi poli. Dnes je uprostřed zástavby a železniční trať rozděluje Říčany na dvě části. Budova ze starých časů znamenala začátek všedních cest i místo smutných loučení a šťastných vítání. Po rekonstrukci železničního koridoru nádražní budova ztratila svoji funkci, dnes našla nové využití. Ze stanice Říčany, která je součástí Pražské integrované dopravy, míří v dopravní špičce pracovních dní do hlavního města až čtyři spoje za hodinu. Denně stanici využije na sedm tisíc lidí.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vlakem do Prahy a z Prahy

Zprovoznění železniční trati Praha-Benešov na dráze císaře Františka Josefa I. v roce 1871 bylo pro obyvatele Říčan a okolních obcí skutečnou revolucí. Hlavní město se tak přiblížilo pro dojíždění za studiem a za prací. Pražané se zase rychle dostali do venkovského prostředí a objevovali městečko s rybníky a lesy pro výlety i letní pobyt. Nejprve tu byla jen zastávka, v roce 1874 vzniklo malé přízemní nádraží. Větší patrová budova dokončená roku 1894 pak sloužila až do roku 2008.

Jízdenka na kartičce z tvrdého kartonu, sedmdesátá léta 20. století

„Dne 30. srpna ve 12 hod. 29 minut odpoledne jel císař dvorním vlakem mimo Říčany k vojenským manévřům do Zákup. Ač teprve okolo 11. hodiny se rozhlásilo, že přístup jest na nádraží povolen, sešlo se přece nesmírné množství obecnosti, aby vzdalo hold svému králi. Kromě veškerého úřednictva dostavily se na nádraží zejména městské zastupitelstvo, škola, čtenářská beseda, řemeslnické spolky s prapory. Rány z hmoždíků oznamovaly ujezd vlaku do nádraží, jež ozdobeno bylo prapory. Za zvuků hymny jel vlak velice zvolna a císař děkoval.“

(Gustav Trnka v knize
Město Říčany v minulosti i přítomnosti
o srpnovém dni roku 1898)

Pozdrav z Říčan.

NÁDRAŽÍ.

Fot. a obstarává O. H. Zuna, Král. Vinohrady 716.

Pohled na nádraží z doby před rokem 1898

- Dráha císaře Františka Josefa byla soukromá železniční společnost v Rakousku-Uhersku. Říkalo se jí také „knížecí dráha“, protože mezi koncesionáři podniku byla řada šlechticů.
- Zahajovací výkop trati osobně provedl Jan Adolf II. Schwarzenberg.
- V prvních letech 20. století byla v úseku Praha-Benešov položena druhá kolej.
- Už na začátku třicátých let 20. století stávaly před říčanským nádražím vozy místních autodopravců, kterými bylo možné popojet dál.
- Na konci třicátých let jezdilo oběma směry (Praha a Benešov) 20 spojů denně.
- Elektrický provoz začal na benešovské trati v roce 1971. S parními lokomotivami se tu cestující mohli setkat i v následujících deseti letech. Dnes do vlaků tažených parní lokomotivou můžete nastoupit během občasných historických jízd.

Vlaková jízdenka senátora Vojtěcha Zavadila z roku 1924

Drážní zaměstnanci seřazení na kolejích před budovou nádraží, začátek 20. století

Jízdní řád z roku 1938

„Nádraží bývalo v době mého mládí upravené. Pořádek, který tam vládl, se moc nezměnil od dob císařství. Množství zaměstnanců pracovalo jak uvnitř, tak venku, například vymetali výhybky a čistili lampy. Ty byly všude ještě petrolejové. Na vše dohlázel přednosta stanice, který na nádraží i bydlel.“

(Dalibor Hofta *1927)

„Jezdili jsme sem (k tetě do domu nad nádražím) od března do října. Někdy jsem jezdil s rodiči a někdy jsem jezdil s babičkou... Někdy to byly takzvané dobytčáky, kde jsme seděli na seně a jelo se na takovém otevřeném vagonu z Vršovic nebo ze Strašnice sem. Pro nás kluky to byla vždycky úplná senzace.“

(František Reichel *1938)

Říčany a Radošovice u Prahy v nejzdravější krajině!
 Letoviska = lesy = koupaliště. Za 1/2 hod. z Prahy u cíle, vlakem neb autobusem ČSD, 50 spojů denně.
 Říčany u Prahy Radošovice u Prahy

Nové koupaliště 40.000 m². Písečná pláž + kabiny. Rychlé občerstvení v nové zřízené restauraci. Každou neděli tanec + hudba na parketu v přírodě. Uctivé zve ANT, DAJC, námecce.

Letovisko Radošovice u Prahy. Klimatické místo 400 m nad mořem. Koupaliště 20.000 m² = lesy = krásné procházky, tennis atd.

Benešov u Prahy

Ku Praze:	909	8223	2101	2103	17	2131	2105	2107	2133	921	5	901	923	2109	61	2111	903	MO	3521	2115
Benešov u Prahy - ođ.	028	209	405	429	529	535	602	637	734	828	1037	1153	1233	1313	1422	1625	1631			
Mraň z.	041	28	19	37	44	43	11	46	52	41	53	07	21	27	1435	1450	1459			
Čerčany		47	31	57	502	601	30	13	56	53	1105	19	39	43	1503	90	57			
Pyšely z.		35	35	59	09	05	35	08	14	900	16	29	55	14	21	1703	13			
Senohraby		41	16	16	27	11	42	22	27	06	22	35	59	26	49	14	07			
Mirošovice u Pr. z.		52	49	27	27	17	49	32	22	11	27	40	31	39	1503	90	57			
Mnichovice z.	307	47	16	21	21	22	54	32	705	37	49	49	14	45	1404	1439	1459			
Strašnice	19	57	27	32	32	08	33	15	42	26	42	54	18	49	14	45	49			
Syčovice z.		502	38	38	38	14	38	19	46	35	50	1302	22	39	1523	1600	1604			
Kolovraty z.	30	08	13	43	38	18	43	23	52	41	56	08	39	41	25	08	41			
Uhřetěves		13	43	43	49	23	49	29	57	51	1206	17	53	08	19	1612	1745			
Horní Měcholupy z.	119	40	18	22	604	42	06	24	40	11	11	11	11	11	11	11	11			
Hostivař	23	23	34	55	604	42	06	24	40	11	11	11	11	11	11	11	11			
Staré Strašnice z.	33	423	36	11	06	620	646	710	728	745	815	845	957	1212	1323	1340	1445			
Vršovice - Nusle	35																			
Král. Vinohrady z.	139	430	540	610	620	646	710	728	745	815	845	957	1212	1323	1340	1445	1529	1612	1745	1802
Praha Wils. n.																				

a) Nejezdí v neděli a 6.6., 6.7., 15.8., 28.10., 26.12., 10.4., 1.5., Dne 3.7., 28.9., 1.11. pokračuje ze Říčan jako vlak 2133.

b) V neděli a svátky jako osobní vlak s vozy 2. a 3. třídy.

Při hromadných jízdách (od 12 osob) na vzdálenost přes 16 km sleva 25—40% bez průkazů.

NÁDRAŽNÍ RESTAURACE ŘIČANY
 Ranní polévky, přesnídávky, obědy, večeře, káva, čaj, popovické pivo.
 Podává nápoje do vlaků.
 A. Müller, restaurátér.

Za jak dlouho byl v Praze z Říčan osobní a zrychlený vlak?

Historické milníky

Z Říčan na konci třicátých let, v den výročí úmrtí prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka 14. září, vyjžděl přímý vlak do Lán. Členové říčanských zájmových organizací a spolků cestovali na lánský hřbitov, aby uctili památku prvního československého prezidenta.

Na začátku roku 1945 stál několik hodin na nádraží kvůli poruše vlak smrti. Tři vězni se pokusili shrábnout sníh, aby se napili – hlídkující esesáci je zastřelili a nechali ležet v blízkosti kolejí. Jsou pohřbeni na místním hřbitově. Jejich jména neznáme, jen čísla, která měli vytetovaná na předloktí.

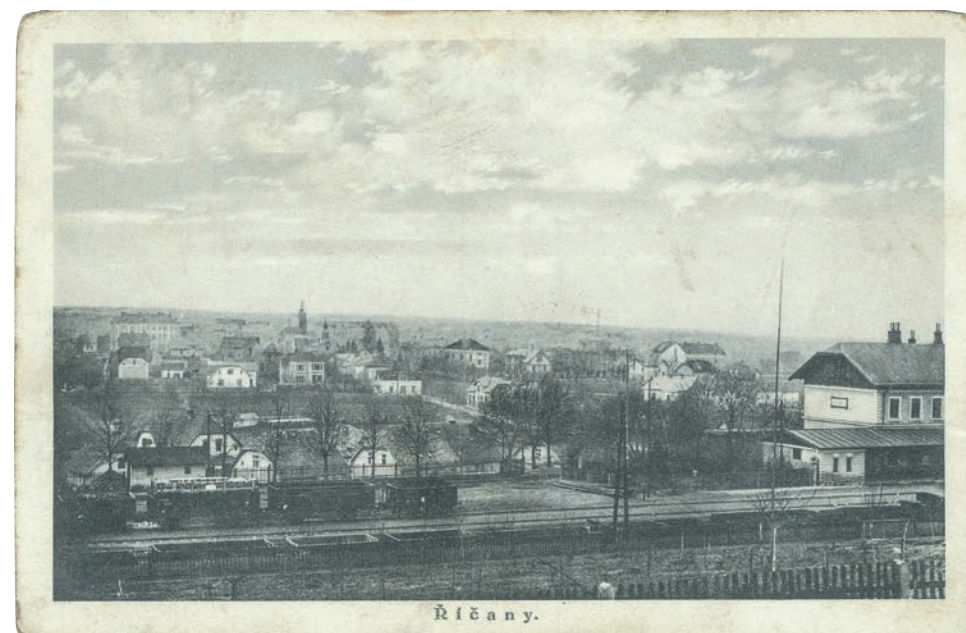

Pamětní deska na říčanském nádraží

Říčany. Celkový pohled.

Kolorovaná pohlednice z počátku 20. století

Pohled z místa nad tratí z roku 1928. Všimněte si, jak se za tu dobu změnil počet domů pod nádražím

Revoluce na konci války

Od 20. dubna 1945 stál na říčanském nádraží vlak polovojenské Organizace Todt. Ta se od konce třicátých let podílela v Evropě na stavbě silnic a výstavbě opevnění. Posádku tvořilo asi dvě stě padesát mužů: němečtí vojáci a (z větší části) ruští zajatci. S těmi tajně vyjednával místní učitel Vladimír Vlček. Bylo dohodnuto, že pokud vypukne ozbrojený boj, vzdají se a odevzdají povstalcům zbraně. Tak se i na začátku května stalo. vojenské velení říčanského povstání a přednosta stanice **přijali kapitulaci** ruských zajatců a také němečtí vojáci se vzdali bez problémů. Řičanští povstalci tak získali vůbec první zbraně. Vytáhli sice starší zbraně z úkrytů, ale v květnových dnech se stále potýkali s jejich nedostatkem. (O ukrytých zbraních se píše v heslu věnovaném Marvánku.)

Na peróně říčanského nádraží na konci druhé světové války

Dne 4. května v 16 hodin obdržela železniční stanice pokyn ředitelství drah v Praze, aby byly z nádraží odstraněny německé nápisy. Lidé tak činili s nadšením. Přepisovali i nápisy na vlacích, které tudy projížděly. Psali na ně hesla, která oslavovala prezidenta Beneše a sovětského vůdce Stalina. V noci ze 4. na 5. května železničáři přerušili dálkové telefonní kabely a kabel, který spojoval radiotelegrafickou stanicí v Tehově s Prahou.

Nádraží bylo po celou dobu revoluce zajišťováno jako klíčový dopravní uzel. Jedním z nejdůležitějších úkolů povstalců bylo **blokování trati**. Jednotka drážních zaměstnanců pod vedením přednosta Jaroslava Peřiny bránila průjezdu Němců na Prahu od Benešova blokováním kolejí jinými soupravami. Povstalci obsadili terénní zářez poblíž „mostu sebevrahů“ s úkolem zadržet vlaky s německou posádkou ještě před nádražím. Více se o akci dočtete v kapitole Most v ulici 5. května a okolí trati.

Říčanské nádraží fungovalo během květnových dní roku 1945 spolu s dalšími místy ve městě jako ošetřovna raněných. Dne 8. května byl odtud vlakem odeslán do Prahy zdravotnický materiál, který pocházel i ze školy na náměstí, do té doby obsazené německou vojenskou posádkou.

Tip pro vás

Podrobné informace o průběhu povstání se můžete dočíst v publikaci Jakuba Jukla Říčany v květnu 1945.

Flak, který obsadili povstalci

Změny na železnici

Rekonstrukce železniční trati Praha – Strančice – Benešov – České Budějovice v letech 2007 a 2008 přinesla v Říčanech řadu změn.

Cestu k vlaku přes nádražní budovu nahradil podchod s novými přístupovými cestami. (Ten také bez bariér propojil dolní část města s částí Radošovice.) Pracovníci drah zmizeli a provoz vlaků začal být řízen dálkově. Prodej lístků se přesunul do obchodu Pont a od roku 2014 také do nového pracoviště Infocentra a Městské policie v rondelu. Stavba s kruhovým půdorysem je umístěna v prostoru mezi schodištěm a rampou na severovýchodní straně kolejiště.

Vznikla zde i malá čekárna. Přesto, že se životní tempo od 19. století zrychlilo a lidé chodivají na vlak většinou načas, takové místo tu od uzavření nádražní budovy chybělo.

Od jara 2017 patří historická budova říčanského nádraží městu. Za budovu zaplatilo Českým drahám přes sedm milionů korun. Řičanští koupi jednoznačně podpořili prostřednictvím elektronického hlasování Řídím Říčany, kde rozhodovali i o jejím dalším využití. Zvítězila varianta kavárna, čajovna a městské byty. Na druhém místě skončila služebna městské policie a na třetím půjčovna kol a koloběžek.

V rámci Industry Art Festivalu na jaře 2018 byla v bývalém drážním skladu zřízena galerie plná obrazů, fotografií i objektů s komentovanými prohlídkami za účasti většiny autorů

Umělci na nádraží

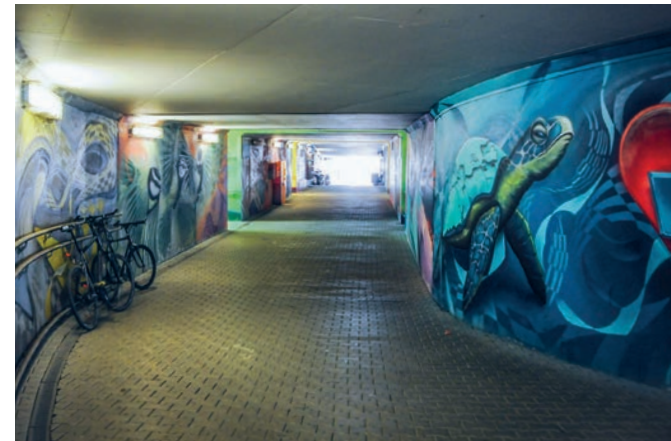
Nádražní budova bývala místem setkávání. Na tento rozměr navázali pořadatelé Industry Art Festivalu, který se konal v prostorách nádraží i bývalého drážního skladu v květnu 2018. Nádražní ulice se proměnila v multikulturní prostor s výstavami, koncerty a divadlem. Místo kolem nádražní budovy sloužilo jako pěší zóna s množstvím originálních stánků s občerstvením. Na peroně vytvářeli zájemci pod odborným vedením velkoplošný streetartový motiv ke stoletému výročí republiky doplněný graffiti malbou. Nádražní budova v barvách trikolory pak vítala cestující po tři roky.

Dřevěný drážní sklad už dnes nestojí, uvolnil prostor pro další parkovací místa. Betonové křeslo Zdeňka Ruffera, které tehdy stálo před nádražím, se přesunulo do parku Antonína Švehly. Vchod do rondelu od Radošovic zdobí podpisy českých výtvarníků podle grafického návrhu Zdeňka a Petra Hůlových. Stěny u rondelu byly předtím podepsány říčanskými občany. Na podzim 2021 okolí nádraží oživilo street arty Romana Kelbicha.

Foto: archiv Na Radostech – Festivaly Říčany

Barvy trikolory na fasádě nádražní budovy

O výzdobu stěn podchodu k nástupištím se postaral Real 143

V okolí říčanského nádraží najdete hned několik streetartů Romana Kelbicha. Tato Rubikova kostka je zaražená do země před vstupem do podchodu k nástupištím směrem od centra města

Oslavy 100. výročí republiky

Říčanské nádraží si zahrálo důležitou roli při oslavách výročí vzniku republiky v září 2018.

K vytvoření dobové atmosféry přispěly místní organizace, spolky a mnoho jednotlivců-nadšenců. České dráhy poskytly parní vlak a salónní vůz Tomáše Garrigue Masaryka.

O městských slavnostech přijel do Říčan historickým vlakem sám Tomáš Garrigue Masaryk. Ztvárnil ho Petr Dušek, člen Divadelního spolku Tyl Říčany

Nádraží dnes

Město Říčany pronajalo část nádražní budovy a v ní po rekonstrukci vznikla restaurace s kavárnou. Další projekty určené pro využití volného času na svou realizaci teprve čekají.

Co by na nádraží nebo v jeho okolí potěšilo vás?

ČAJOVNA MĚSTSKÉ BYTY

PŮJČOVNA KOLOBĚŽEK

BOX NA VRACENÍ KNIH

Pro maminku kávu a pro mě čokoládu. A kolem budou svištět vlaky, úúú!

Pokud není uvedeno jinak, doprovodné snímky pocházejí z archivu Muzea Říčany.

